

Però hi ha un altre sentit, pensem, en què els arguments d'aquest assaig s'acosten al concepte de poesia que hem esmentat abans. L'aspecte més subtil del drama sofocleà només se'ns manifesta si ens adonem de tots els seus estrats. És a dir, citant el judici d'un altre crític sobre l'*Edip Rei*: «... necessita tots els elements — la situació oscil·lant, els caràcters que canvien i es desenvolupen, i llurs discursos, o lírics o racionals, per a indicar en la seva plenitud l'acció que Sòfocles vol presentar. Vist que l'acció pren al mateix temps la forma de la raó i de la passió, i — a través dels símbols — de la contemplació; vist que és mogut essencialment pel ritme tràgic, i vist que tots els caràcters hi participen en mesura desigual, el drama no té ni unitat literal ni la unitat racional de les idees autènticament abstractes, o siguin els conceptes unívocs. Les seves parts i els seus moments s'uneixen només analògicament; i, així com els sants ens adverteixen que ens cal creure abans de comprendre, de la mateixa manera hem de fingir, mitjançant un acte simpàtic i imitatiu de la sensibilitat histriònica, per a aconseguir allò que Sòfocles ha intentat per mitjà del seu drama».¹ I, ¿no és això, fonamentalment, el que vol dir també Ferraté quan ens parla de la necessitat, no pas de comprendre el poema, sinó de *representar-nos-el*? ¿No és això el secret del símbol poètic, que troba la seva coherència final, no pas en allò que substitueix, sino en allò que evoca?

Pel fet de suscitar tals qüestions, l'obra de Ferraté té una importància que excedeix les seves dimensions. Basta de dir que és un llibre essencial, no solament per als lectors del gran poeta català, sinó encara per a tots els qui cerquin la raó d'ésser de la poesia moderna.

Arthur TERRY

«*Hommage à Théodore Aubanel*»... Précédé d'un compte rendu de MAURICE BONNARD et suivi d'une bibliographie. Avignon 30 mai 1954. Edouard Aubanel éditeur. 118 pàgs.

Un desgraciat article sobre Teodor Aubanel, aparegut el 22 de maig de 1954 al setmanari «Réforme», on, aprofitant textos, aduïerats, de l'autor de *La Miougrano entreduberto*, era atacada la memòria d'aquest — «Mistral ne dira jamais de telles sottises» —, promogué un homenatge al gran poeta avinyonenc, que tingué lloc a la ciutat dels papes i que trobà eco en bona part de la premsa d'Occitània i en algunes revistes de París. Els actes d'homenatge, lligats amb la commemoració del Centenari del Felibrige, consistiren en una visita al Museu Aubanel, una recepció a l'Ajuntament i un banquet, en el darrer dels quals hom discursejà copiosament.

En aquest volumet, publicat per la casa editorial Aubanel, han estat reunits: a) la rèplica d'Eduard Aubanel, nét del poeta, a les paraules de Renat Jouveau (pàgs. 7-10); b) la ressenya de l'homenatge apareguda a «Le Dauphiné Libéré» del primer de juny, deguda a la ploma de Maurici Bonnard (11-17); c) el text dels parlaments pronunciats al final del banquet (18-108) — d'E. Aubanel (projectes d'edició de textos escollits, del *Llibre Roig*, de la correspondència general i de les obres completes del poeta, així com d'una

1. FRANCIS FERGUSSON, *The Idea of a Theatre* (Princeton 1949).

nova sèrie de Clàssics d'Oc i de les obres coronades, en el futur, amb el Premi Aubanel, de poesia, instituït en aquella ocasió), de M. Rouquette, president de l'Institut d'Estudis Occitants (comentaris a aquests plans editorials i valoració de l'obra de T. Aubanel), de C. Liprandi, doctor en Lletres (sobre el crèdit que cal atorgar als mots d'Aubanel adreçats als seus familiars: «No em digueu més felibre; ja no ho sóc; només sóc poeta provençal», amb report d'algunes picabaralles polítiques entre els capdavaners del Felibrige, degudes principalment a l'oposició de doctrina entre Mistral i Aubanel), de P. Rouquette, majoral del Felibrige, de J. Camp, professor a la Facultat de Lletres d'Ais, i de J. Bourciez, degà de la Facultat de Lletres de Montpeller (entorn la inspiració i la poesia d'Aubanel, de la qual són posats en relleu diversos aspectes), d'I. Gausson, president dels Amics de la Llengua d'Oc de París (sobre la importància de les *élites* occitanes de París per a la coordinació i direcció del moviment occitanista), de P. Azema, majoral del Felibrige (examen de les relacions i dels contactes del poeta amb Montpeller), i del malaguanyat P.-L. Berthaud, conseller de la Unió Francesa i majoral del Felibrige («J'ai estimé que c'est ici, et aujourd'hui, que le Félibrige a été utilement et dignement fêté») — ; i d) una bibliografia sumària dels articles de premsa apareguts amb motiu de l'homenatge (109-114).

L'oratória improvisada risca sempre de fer passar conceptes banals i intrascendents al costat d'idees meditades i profundes: els discursos aplegats ací no poden ésser, naturalment, excepció a aquesta realitat. Hom farà bé, de tota manera, de tenir-los presents en qualsevol estudi o valoració a emprendre de la persona i de l'obra del poeta festejat.

Allò que per a nosaltres, però, resulta incompreensible — i el nostre gran afecte a l'espiritualitat occitana en faria dir, fins i tot, dolorós — és que hom renunciés a fer ús, en aquesta ocasió, de la llengua que, amb el poeta, hom es proposava d'honorar: només tres, en efecte, dels oradors — P. Azema, P.-L. Berthaud i P. Rouquette —, s'expressaren en occità; tots els altres ho feren en francès. Cal recordar una vegada més que no és solament amb obres poètiques que se salven les renaixences?

R. ARAMON i SERRA

ROBERT H. IVY, Jr.: *The Manuscript Relations of Manessier's Continuation of the Old French «Perceval»*. Philadelphia, University of Pennsylvania: Department of Romance Languages, 1951. 112 pàgs.

En curs de publicació l'edició crítica de la Primera Continuació del *Conte del Graal*, un dels col·laboradors d'aquesta empresa, R. H. Ivy, Jr., ens ha ofert un estudi comparatiu del text dels manuscrits de la darrera continuació del poema de Chrétien de Troyes, escrita per Manessier entre 1211 i 1244.

El pla d'aquest estudi s'assembla al de la introducció de W. Roach en l'edició de l'esmentada Primera Continuació: descripció dels manuscrits, sumari de l'obra i estudi comparatiu dels manuscrits. L'element distintiu que Ivy pren en major consideració són les interpolacions, les ampliacions i els abreuïjaments de cada grup de còdexs i de cada un d'ells en particular. Feta la discriminació dels elements més autèntics i d'allò que hom pot considerar retoc posterior, l'autor arriba a la conclusió que el ms. E (Edimburg, Nat. Libr. 19.1.5), de la